

Sygn. akt II Ca 864/12

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Alicja Chrzan

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2013 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku **D. B.**

przy udziale (...) **Spółki z o.o. we W., A. M., M. O. i T. O.**

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku

na skutek apelacji uczestnika postępowania (...) Spółki z o.o. we W.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 13 sierpnia 2012 r., sygn. akt I Ns 109/05

p o s t a n a w i a:

oddalić apelację.

Sygn. akt II Ca 864/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2012 r. Sąd Rejonowy zatwierdził uchylene się przez wnioskodawcę D. B. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawczyni H. O. zmarłej w dniu 30 listopada 2008 r. w W..

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych:

Wnioskodawca D. B. w okresie wakacyjnym 2007 r. wyprowadził się z mieszkania zajmowanego wraz z matką H. O. oraz pozostałymi członkami rodziny i zamieszkał ze swoją partnerką życiową M. A.. Kontakt z rodziną utrzymywał w okresach świątecznych i przy składaniu życzeń okolicznościowych. D. B. nie posiadał wiedzy o żadnych długach H. O.. Nie wiedział również, że A. M. (poprzednio O.) miała zawartą umowę pożyczki. Poza A. M. nikt z pozostałych członków rodziny D. B. nie wiedział o zobowiązaniu jakie ciążyło na H. O. w związku z poręczeniem pożyczki zaciągniętej przez A. M. i w związku z którą wobec H. O. został wydany nakaz zapłaty z dnia 5 października 2004 r. w sprawie o sygn. akt VIII

Nc 4518/04. Po śmierci H. O.D. B.pytał A. M.czy są jakieś kredyty niespłacone po mamie, jednak ona odpowiedziała mu, że nie ma nic.

Rozważając tak ustalony stan faktyczny, Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że wniosek zasługuje na uwzględnienie. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 1019 § 1 kc, jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami: 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem; 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Zgodnie zaś z § 2 tego artykułu spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Sąd zauważył przy tym, że powołany przepis nie reguluje kwestii wad oświadczenia woli przy uchybieniu terminu do złożenia oświadczenia spadkowego samodzielnie, dlatego z uwagi na odesłanie do wady w postaci błędu w rozpoznawanej sprawie mają zastosowanie także przepisy art. 84 kc. Z treści tego przepisu wynika natomiast, że błąd musi dotyczyć treści czynności prawnej (art. 84 §1) oraz być istotny (art. 84 § 2). W doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się przy tym, że błąd dotyczący treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku to m. in. błąd co do przedmiotu spadku. W tym przypadku podkreśla się zaś, że chodzi o brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z tym jednak zastrzeżeniem, że nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy. W ocenie Sądu, skoro wnioskodawca nie wiedział o długu, jaki ciążył na jego matce w związku z nakazem zapłaty wydanym w dniu 5 października 2004 r. w sprawie o sygn. akt VIII Nc 4518/04, to tym samym niezłożenie w takiej sytuacji stosownego oświadczenia spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po jego stronie. Za takim wnioskiem przemawia zaś to, że w rozmowie z A. M., która także jest przecież wskazana w nakazie zapłaty, na pytanie czy po spadkodawczyni pozostały jakieś niespłacone kredyty, uzyskał on informację, że nie ma nic (taką okoliczność potwierdziła w trakcie zeznań A. M.). Co istotne, nikt z pozostałych członków rodziny nie wiedział o długu, jaki ciążył na spadkodawczyni w związku z tym nakazem zapłaty, a więc i od nich wnioskodawca nie mógł uzyskać informacji o takim zadłużeniu. Zdaniem Sądu, skoro wnioskodawca nie uzyskał informacji o zadłużeniu jego matki nawet w rozmowie z osobą, która także była wskazana w w/w nakazie zapłaty, to tym samym nie sposób zarzucić mu braku staranności w ustaleniu sytuacji majątkowej jego matki. O błędzie co do przedmiotu spadku, który może stanowić podstawę do uchylenia się od skutków prawnych braku oświadczenia spadkowego można bowiem mówić wtedy, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy. Z uwagi na okoliczności sprawy, w tym przede wszystkim z uwagi na informację, jaką wnioskodawca otrzymał od A. M., Sąd uznał zatem, że brak jest podstaw, aby zarzucić wnioskodawcy brak staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego.

W apelacji od powyższego postanowienia uczestnik postępowania (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S., wnosząc o jego uchylenie, zarzuciła:

1. naruszenie art. 1019 § 1 i § 2 kc. w zw. z art. 84 § 1 i § 2 kc przez ich niewłaściwą interpretację i błędne przyjęcie, że w sprawie zachodzi podstawa do zatwierdzenia uchylenia się przez D. B. od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po H. O.,
2. naruszenie przepisu art. 233 § 2 kpc przez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że nie można przypisać wnioskodawcy braku staranności w zakresie ustalenia stanu majątkowego spadkodawcy, gdyż wszelkie posiadane przez niego wiadomości nie uzasadniały w tym przedmiocie obaw co do istnienia zadłużenia z tytułu kredytów, podczas gdy wnioskodawca nie podjął czynności, aby ustalić rzeczywisty stan spadku, poprzez chociażby przeszukanie rzeczy spadkodawcy, co więcej, nie podjął nawet próby dokonania powyższego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie podlegała uwzględnieniu.

Sąd Okręgowy rozpoznając niniejszą sprawę wziął pod uwagę ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, gdyż były one prawidłowe i korespondowały z przeprowadzonymi w toku postępowania dowodami. Jako trafne

należało uznać zważenia przedstawione przez Sąd I instancji, ponieważ odpowiadają one prawu i są zgodne ze stanowiskiem wynikającym z orzecznictwa Sądu Najwyższego i doktryny.

Przechodząc do oceny apelacji, trzeba stwierdzić, iż argumenty w niej podniesione nie są zasadne. Pierwszy z powołanych zarzutów dotyczył naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 1019 § 1 i 2 kc w zw. z art. 84 § 1 i 2 kc poprzez ich niewłaściwą interpretację i błędne przyjęcie, że w sprawie zachodzi podstawa do uchylenia się przez wnioskodawcę D. B. od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po H. O.. Skarżąca podkreśliła, że brak wiedzy co do masy spadkowej nie stanowi przesłanki uzasadniającej uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia spadkowego w terminie. Zaś by można było skutecznie odwołać się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, musi zaistnieć błąd prawnie doniosły, tj. taki, który dotyczy treści czynności prawnej, a brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie może być wynikiem braku staranności spadkobierców.

Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie wynika, by Sąd Rejonowy rozpoznając przedmiotową sprawę powołał się na brak wiedzy co do masy spadkowej po stronie wnioskodawcy. W ocenie Sądu I instancji w niniejszej sprawie nastąpił błąd co do przedmiotu spadku wyrażający się w braku wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego i nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy. Zdaniem Sądu Rejonowego D. B. nie można przypisać braku staranności, gdyż rozmawiał on z córką H. O. na temat ewentualnych długów spadkowych, uzyskał od niej informację, że takowych długów nie było. Z taką oceną – zdaniem Sądu Okręgowego – należy się zgodzić, ponieważ wnioskodawca wykazał zainteresowanie stanem majątku spadkowego pytając o to siostrę, ponadto należy podkreślić, że nie mieszkał on od wielu lat ze swą matką, utrzymywał z nią kontakty okazjonalne, nie mógł więc w innych okolicznościach / np. z racji odbioru korespondencji do spadkodawczyni / powziąć podejrzenia o istnieniu długów. Był to więc błąd usprawiedliwiony okolicznościami sprawy / patrz postanow. SN z 1.12.2011r, I CSK 85/11, LEX nr 1147725 /. Ponadto nie można wnioskodawcy zarzucić, że poprzestał on na pozbawionym jakichkolwiek podstaw przypuszczeniu dotyczącym braku długów swej matki. Z tych więc względów nie można się zgodzić z zarzutami apelacji dotyczącymi braku należytej staranności po stronie D. B..

W ocenie Sądu Okręgowego staranność, o której wyżej mowa, powinna odnosić się jednak do działań przeciętnie podejmowanych w danej sytuacji. Jeśli więc wnioskodawca uzyskał już informację od swej siostry, że ich matka długów nie miała, trudno zarzucać mu, że nie przeszukał dokumentów pozostałych po spadkodawczyni.

Mając na uwadze opisane okoliczności apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu - art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.